

Janezek Narobesvef

Janezek stanuje pri stari gospodinjki Špeli, ki vsak dan po šestnajst ur klepeče s svojimi sosedami in se ne utegne brigati za Janezka, ki ima vse dobre in slabe lastnosti, a tista, ki presega vse, je Raztresenost. Tolika je, da sem jo moral napisati z veliko začetnico.

Janezek je precej velik, ima široka usta in nekoliko preveč okroglo glavo z vedno predolgimi lasmi. Poleti hodi v zimskem plašču, pozimi pa gologlav in v sandalih ali celo v copatah. Seveda hodi v šolo, a kam, vam ne morem povedati, saj bi se še on, če bi ga vprašali, dvakrat zmotil in še tretjič narobe povedal.

No, pa naj začnem lepo od začetka, da boste vedeli, kako in kaj je z njim, in mu pomagali, če ga boste našli v nepriliki!

Janezek zapušča zjutraj po stopnicah svoje stanovanje, odpre vežna vrata in jih lepo počasi zapre ter moško stopi na ulico. Toda, glej ga zlomka, prav tedaj šele opazi, da je še v nočni srajci! Ko se vrne v sobo, pa še spozna, da se še ni umil in ni spil niti kave, ki mu jo je Špela postavila na štedilnik, ko je odšla k maši.

No, pa se vendar zopet spravi na ulico. Toda že čez nekaj korakov začuti silno bolečino v trebuhu, a miti najmanj ne ve, da se je zaletel v dolgo lato, ki jo je nesel pred njim mizarški vajenec, zave se šele čez nekaj minut, ki se z vso silo zažene v voziček stare mlekarice in ga preobrne, da se mleko pcedi po ulici. Tedaj mu da mlekarica pač pošteno čutiti, kje hodi. Kolikokrat pa se zaleti v obcestni svetilnik in zakliče »Zdravo, tovariš!« misleč, da je srečal sošolca, o tem pa res ni, da bi govoril!

Razume se samo ob sebi, da nosi v levici aktovko prazno, pod desno pazduho pa je stlačil vse knjige, ki jih je našel na svoji mizi in po Špelinih predalih, lahko si mislite, da so bili tam sami stari koledarji in mogoče še kak molitvenik. Če pa se mu med potjo

izmuzne kakva knjiga na tla, se hitro sklone in pobere, kar pač slučajno zgrabi, pa naj bo kamen ali kaj drugega, in drvi dalje. A kljub temu pride prepozno. Kako pa ne bi, ko drvi mimo šole in pade nenadoma po stopnicah kake sosednje hiše v klet ali pa se znajde prav v drugem delu mesta v kaki cerkvi ali gostilni. Da je v šoli vse narobe, je jasno. Če reče učitelj »Vstanite!«, potem Janezek sedi, ko pa

reče »Sedite!«, tedaj Janezek odločno vstane in se ponovno ozre naokoli. Pri računanju piše v zvezek za zemljepis in ko ga učitelj vpraša, kje leži Ljubljana, ves navdušen zakliče: »Ulomek pomnožimo z ulomkom, če pomnožimo števec s števcom in imenovalcem!« In še čudi se, da ga učitelj ne pohvali. Pri petju misli na telovadbo, pri telovadbi pa, ko učitelj zapove »Pozor!«, nenadoma zapoje »Mi smo vojaki korenjaki.« Zgodi se pa tudi, ko je v razredu vse tiho — najrajši pri pisanju šolskih malog, da nenadoma vstane in misleč, da je on učitelj, se ozre na resničnega učitelja in pravi: »Janezek, sedaj nam pa povej kaj o starih Slovanih!«

Da namaka svinčnik v črnilnik, da po pouku vzame sosedove knjige ali sosedov klobuk namesto svojega, to pri njem ni nič posebnega. Tudi Špelo včasih nadleguje vso uro za klobuk, ki ga ima na glavi, ali za kosilo, ki ga je pravkar pojedel.

Če vstopi ob najlepšem jutru z odprtim dežnikom v šolsko vežo in nastane radi tega po stopnicah in hodnikih silen smeh, se sam najbolj smeji in išče tistega bedaka, ki je vstopil v razred z odprtim dežnikom.

Nekoč je šel v gledališče k otroški predstavi. Po predstavi so nekatere bogatejše otroke čakali pred gledališčem avtomobili. Janezek jih gleda nekaj časa, kako odhajajo, in nenadoma tudi on plane v avtomobil, ki stoji pred njim, ter veli šoferju, ki je mislil bog ve kaj, »Domov«. Ko avto obstoji, Janezek izstopi, odpre vežna vrata visoke hiše, zdrvi po stopnicah navzgor, pozvonji in vstopi v krasno opremljeno stanovanje. Preleti vse sobane ter nazadnje obstane v otroški sobi, tam sede k igračam in se začne brezskrbno igrati, misleč, da je doma. Ko pride služkinja, jo veselo pozdravi: »Glej, Špela, teh igrač pa že dolgo nisem imel.« Služkinja se čudi, Janezek še bolj, ker ga noče spoznati in mu dovoliti, da bi popravil avtomobil, kateremu je pravkar polomil zmet. Šele ko ga služkinja postavi pred vrata, se po dolgem času zave.

To tudi ni nihče drugi nego Janezek, ki stopi v nedeljo v cerkev in smatra berača, ki stoji ob vhodu, za steber in njegov klobuk, ki ga berač moli predse, za škropilnik. Pobožno pomoči roko vanj in se pokriža z dinarjem, ki mu je ostal med prsti. Počasi se bliža oltarju in nenadoma se mu zazdi, da stoji pred klečalnikom; v hipu se ves zmučen vrže nanj, toda klečalnik se zvija in skuša celo zavpiti, tedaj Janezek presenečen spozna, da je pokleknil na noge klečečega sošolca, se naslonil s komolci na njegova ramena in sklenil roke tik pred njegovim nosom. Zmeden se umakne in sede v klop stari ženicici v krilo. Končno vendar najde pravi prostor in izvleče molitvenik, toda tedaj vidi, da je imel v žepu copat namesto molitvenika. Ni še daleč od cerkve, ko prihiti neka gospa za njim in ga vpraša, ali nima copata njenega sina. Janezek dolgo stika po žepih, nazadnje ga vendar najde v tistem, kamor je prvič segel, in ga da gospe, ki mu pove, da je prejšnji dan pri obisku njenega bolnega sina, svojega sošolca, ponevedoma odnesel njegov copat namesto svoje čepice.

Včasih napiše pismo in vtakne v ovoj pivnik ter ga odpošlje, z napisanim papirjem pa si drugi dan popacka domačo nalogo. A to ni nič. On je zmožen oziroma njegova raztresenost je zmožna tudi takih-le reči:

Pozimi je zbolel in Špela mu je narokovala pismo za gospoda razrednika, takoj nato pa pismo svoji znanki in prijateljici Urši, ki je odšla za nekaj dni na deželo k sorodnici.

Janez je zapečatil pismi in napisal naslov svojega strogega razrednika na pismo, ki je bilo namenjeno Urški. Zdaj si lahko mislite, kako je v šoli ropotalo...

Naj vam še povem, da se včasih pogovarja sam s seboj, smatrajoč se obenem za to, kar je, in za sošolca, ki se smeje njegovi raztresenosti, resno se spre z njim in mu nazadnje prisoli klofuto, a tedaj zakriči od bolečine, ker je udaril samega sebe po licu. Misli in govori hkratu, a nikoli ne govori o tem, kar misli. Če bo rekel »ne« si

morate misliti »da«, in če bo prikimal z glavo, bodite prepričani, da vas ni razumel. Zato ima često Kovačevega Ivana za Dolenčevega Borisa in некоč je celo Špeli dejal: »Prosim, gospod učitelj, jaz sem lačen!«

No, pa sedaj dovolj o Janezku! Upam, da ga boste spoznali pri prvem srečanju. Toda, prosim, me imejte ga za to, kar v resnici ni; namreč za pri-smojenca, neolikanca in tepčka, mar-

več vedite, da je Janezek dober deček, z njegovimi uspehi v šoli so zadovoljni učitelji in Špela, samo raztresen je res malo preveč. Zato pa, otroci, premiš-ljujte, kako bi ga ozdravili te njegove grde razvade. Če boste kaj pametnega iztuhtali, pojdite h Gobčevi Špeli, roj. Stolčič, in ji sporočite svoje misli, vi-deli boste, da vam bo dala velik kos kruha in še večji lonec njej tako pri-ljubljene kave.

Dinko Bifenc

Pravljica o kresnem škrateljčku

Ne bom vam pravil storij o za-kletih kraljičnah, o vilah, o hudob-nih čarovnicah ali bajk o palčkih in podobnem; vse to že domala po-znate, ali ne?

Pravljice o kresnem škrateljčku pa gotovo še niste slišali. Le po-slušajte!

Kresni škrateljček je majhen, sila drobcan možiček, z dolgimi, žab-jim krakom podobnimi nogami in še daljšimi rokami, ki se konča-jejo v ostre krempljce. Pojavi se samo enkrat v letu, in sicer na kresni večer. Tedaj napravi toliko raznih norčavosti, da si še misliti ne morete. Drugače pa je kresni škra-teljček zelo vljuden in prijazen, čeprav včasih malce poreden.

Bilo je pred davnimi časi. Takrat je živel Grčarjev Janče, osemletni fant od fare.

Na kresni večer so vaški otroci zažgali na Gričku kres. In kakor je še dandanes ob takih prilikah na-vađa, so tudi tedaj otroci veselo rajali krog ognja, zažigali baklje, prepevali in vriskali. Ko pa je do-gorel kres, so skakali za stavo čez visoki kup žerjavice.

Nobeden pa ni pogršel Gričar-jevega Jančeta. Ko so se bili nam-reč prej dečki razkopili po gošči nabirat suhljadi, je Janče zašel pre-daleč v gozd. Nenadno mu je zmanjkalo tal pod nogami in pre-

den je mogel zaklicati, je zdrčal po rebri navzdol.

Še zajokati ni mogel, tako se je bil prestrašil. Obsedel je na maho-vitih tleh in se preplašeno oziral naokoli.

Globel je bila vsenaokoli gosto zrasla s praprotjo in resjem. Bukve so se košatile navpik kakor čarovnice z ogromnimi rokami, debla brez so se belila iz polteme kakor strahovi.

Z visoke smreke se je zapičilo v Jančeta dvoje žarečih oči.

»U-hu, u-hu!« je zaskovikala sova, zaplahutala s krili in odletela na drugo drevo.

Med vejevjem nad praprotjo so se iskrile kresnice, ugašale in spet prižigale svoje lučke.

Janče se ni ganil. Na jok mu je šlo, pa se ni upal zajokati. Kurja polt mu je oblivala telo, lasje so se mu ježili.

— Mama! — je hotel zaklicati, pa mu je glas obtičal v grlu, ko je zdajci zagledal pred seboj čudnega možička.

Bil je kresni škrateljček. Trikrat se je prekopicnil pred dečkom, po-tem pa je izpregovoril:

»Hehehe,« se je zasmeljal, »kaj pa počneš ti tukaj, človeček? Si naj-brž zašel, kaj? O, nič se me ne boj, ničesar ti ne storim. Kresni škra-teljček sem, vedno vesel in dobre